

ηλιος

Περιοδική έκδοση συνεργασίας και επικοινωνίας
μαθητών 3^{ου} Γυμνασίου Σύρου

Χρόνος 9^{ος} – Αρ. Φύλλου 26 – ΜΑΪΟΣ 2003.

Μια πόλη του ... άλλοτε

Μια αναζήτηση ... στο παρελθόν

Ένα άνοιγμα... στην ιστορία

*Κι εμείς που περιδιαβαίνουμε στο
χώρο και στο χρόνο...*

*Έτοιμοι να γνωρίσουμε και να
αγαπήσουμε μια πόλη...την πόλη
μας*

*Περιβαλλοντική ομάδα
3^{ου} Γυμνασίου Σύρου*

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΕΣ:
ΑΝΝΑ ΩΡΟΛΟΓΑ
ΜΑΡΙΑ ΙΩΣΗΦΙΔΟΥ

e-mail 3^{ου} Γυμνασίου Σύρου: mail@3gym-syrou.kyk.sch.gr

ΤΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΤΟΛΙΔΙΑ ΤΗΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ

Ερμούπολη! Η πόλη που σφράγισε με την παρουσία της την οικονομική ιστορία της Ελλάδας για ένα σχεδόν αιώνα, η πόλη που «εκ του μηδενός» ενσάρκωσε ένα ιστορικό θαύμα! Μια πόλη γεμάτη μνήμες. «Η αρχόντισσα των Κυκλάδων».

Κι εμείς, παιδιά αυτής της πόλης σήμερα, θελήσαμε να τη γνωρίσουμε βαθύτερα. Μας άνοιξε πρόθυμη τις πόρτες της για εξερεύνηση, μελέτη και ονειροπόληση. Ήταν σα να τη βλέπαμε για πρώτη φορά. Με άλλο μάτι. Περιπλανηθήκαμε σε γνώριμα μέρη που μας ήταν, τελικά, τόσο άγνωστα. Κοιτάξαμε ψηλά- τα μπαλκόνια με τα φουρούσια τους, τις σιδεριές, τις πόρτες. Με έκπληξη ανακαλύψαμε αυτούς τους θησαυρούς. Και απορήσαμε. Ήταν στ' αλήθεια η πόλη μας κάποτε το κέντρο της Ελλάδας; Το μαρτυρά η λαμπρότητα στα σπίτια τα παλιά, στα ερείπια των εργοστασίων, στο μεγαλοπρεπές Δημαρχείο, στο Θέατρο, στις εκκλησιές της. Και νιώσαμε υπερήφανοι για τον τόπο μας.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ

Η Ερμούπολη δημιουργήθηκε μέσα απ' τις φλόγες της επανάστασης του 1821, από πρόσφυγες οι οποίοι προήλθαν από περιοχές που κατέστρεψαν οι Τούρκοι. Ναυτικοί και έμποροι από τη Χίο, την Κάσο, τα Ψαρά κ.α. δημιούργησαν αυτό το "οικονομικό θαύμα". Μέσα σε λίγα χρόνια η έρημη παραλία του νησιού μετατράπηκε σε πρώτο λιμάνι της χώρας με έντονη καλλιτεχνική και πολιτιστική κίνηση. Οι οικιστές της έδωσαν στην πόλη το όνομα του Κερδίου και Λόγιου Ερμή. Ερμούπολη σημαίνει "η πόλη του Ερμή", που ήταν ο αρχαίος θεός του εμπορίου και των γραμμάτων. Το όνομα της πόλης το πρότεινε ο Λουκάς Ράλλης από τη Χίο το 1826.

Μετά την κήρυξη του ανεξάρτητου Ελληνικού κράτους, η Ερμούπολη έφτασε να έχει 13.805 κατοίκους. Το 1833 έγινε πρωτεύουσα του νομού Κυκλάδων και οργανώθηκε σαν κέντρο διοικητικών και δικαστικών αρχών. Η ίδρυση του Ελληνικού Κράτους συμπίπτει χρονικά με την ανάδειξη της Ερμούπολης ως διεθνές κέντρο εμπορικών και ναυτικών συναλλαγών μεταξύ της Δυτικής Ευρώπης, της Μεσογείου και της Ανατολής. Πρώτος δήμαρχος υπήρξε ο Ιωάννης Πετρίτζης το 1835. Ιδιαίτερη κίνηση παρουσίασε το διαμετακομιστικό εμπόριο, κύρια προς την Τουρκία, το οποίο οδήγησε στην ίδρυση ελεύθερης ζώνης στο λιμάνι στα 1837.

Ιδρύθηκαν τράπεζες, ατμοπλοϊκές και ναυτιλιακές εταιρίες, ναυπηγεία, σωματεία, τυπογραφεία, κ.ά. Το 1839 ιδρύθηκε το Γυμνάσιο από το Νεόφυτο Βάμβα. Το 1845 εγκαθίσταται στη Ερμούπολη υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας. Αναπτύσσονται βιομηχανικοί κλάδοι (βυρσοδεψία, σαπωνοποιεία, σιδηρουργία, κλπ.). Η ναυτιλιακή δραστηριότητα είναι τόσο μεγάλη που κατασκευάζονταν στο νησί 60-80 πλοία το χρόνο. Γύρω στα 2.000 άτομα δουλεύουν στα ναυπηγεία το 1835. Το 1835 υπάρχουν στην Ερμούπολη τέσσερα τυπογραφεία. Το 1836 κυκλοφορούν οι εφημερίδες *"Ερμής της Σύρου"* και *"Ερμής των Κυκλάδων"*.

Το 1853 η Ελλάδα είχε μόνο τρεις πόλεις με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων: την Αθήνα, την Πάτρα και την Ερμούπολη.

Το 1854 κατασκευάζεται, σε ιδιωτικό ναυπηγείο, το πρώτο ελληνικό ατμόπλοιο.

Ιδρύεται η πρώτη στην Ελλάδα ατμοπλοϊκή εταιρεία, η "Ελληνική Ατμοπλοϊά" το 1856, με συμμετοχή του δημοσίου, της Εθνικής Τράπεζας και 102 άλλων μετόχων. Η Ελληνική Ατμοπλοϊκή Εταιρεία απέκτησε ατμόπλοια, επιβατηγά και εμπορικά, εφάμιλλα προς τα τότε αυστριακά, ιταλικά και γαλλικά. Ακόμη, κατασκεύασε αποβάθρες, ναυπηγικές εγκαταστάσεις, εργοστάσια επισκευής πλοίων, αποθήκες, κ.ά.

Ιδρύεται το Δημοτικό Ναυπηγείο, στα 1866 μ.Χ. Πάρα πολλά πλοία επισκέπτονται τα ναυπηγεία και το λιμάνι της Ερμούπολης, για επισκευή, ανεφοδιασμό ή εμπόριο και αφήνουν στο νησί άφθονο συνάλλαγμα. Η Ερμούπολη γίνεται το εμπορικό κέντρο ολόκληρης της Ανατολικής Μεσογείου και διεθνές κέντρο εμπορικών συναλλαγών μεταξύ της Δυτικής Ευρώπης, της Μεσογείου και της Ανατολής.

Αργότερα ιδρύονται πολλά κλωστοϋφαντουργεία που διατήρησαν τη δυναμικότητά τους μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα. Εδώ ξέσπασε η πρώτη εργατική απεργία το 1879.

Γύρω στα 1866, δέχτηκε πολλούς Κρητικούς πρόσφυγες, μεταξύ των οποίων και η οικογένεια του Ελευθερίου Βενιζέλου, που φοίτησε στο Γυμνάσιο της Σύρου. Ιδρύονται ακόμη ναυτικές σχολές, η Ιερατική Σχολή Κυκλάδων, σχολές απόρων παιδιών και γυναικών, το Ελληνικό Μουσείο, κλπ.

Το 1864 ανεγέρθηκε το "Θέατρο Απόλλων", μικρογραφία της "Σκάλας του Μιλάνου", που φιλοξενούσε πλήθος παραστάσεων ξένων και ελληνικών θιάσων. Την ίδια εποχή ιδρύθηκε η "Φιλαρμονική Εταιρεία" και η "Λέσχη Ελλάς".

Όλη αυτή η οικονομική ευημερία οδήγησε στη δημιουργία ισχυρής αστικής τάξης και στην υιοθέτηση ενός "ευρωπαϊκού" τρόπου ζωής. Ο τρόπος ένδυσης και ο τρόπος διασκέδασης είναι δυτικού τύπου.

Στις Λέσχες του νησιού η άρχουσα κοινωνία επιδίδετο στους χορούς της εποχής (Βάλς, Πόκα, κλπ.) ενδεδυμένη με πολυτελείς τουαλέτες αφού "τα συριανά εμπορικά καταστήματα της εποχής ήταν εφάμιλλα των γαλλικών".

Πολλοί ξένοι αλλά και ελληνικοί θιάσοι επισκέπτονταν το νησί και με τις παραστάσεις τους διασκέδαζαν το συριανό κοινό.

Τα υπέροχα νεοκλασικά αρχοντικά, δείγματα του Ρομαντικού Κλασικισμού, έδιναν την εντύπωση μιας ευρωπαϊκής πόλης στο κέντρο του Αιγαίου. Ευρωπαίοι και Έλληνες αρχιτέκτονες (Ziller, Sampo, Erlacher, Βλυσίδης, Ελευθεριάδης, κλπ.) και τεχνίτες, τοιχογράφοι και ζωγράφοι δημιούργησαν αυτή την πόλη που η αρχιτεκτονική της θεωρείται μνημειακή. Το Δημαρχείο, το Λέσχη "Ελλάς", ο ναός του Αγίου Νικολάου, το θέατρο Απόλλων και τα αρχοντικά στη συνοικία Βαπόρια, είναι μερικά από τα δείγματα αυτής της αρχιτεκτονικής.

Πολλές σημαντικές προσωπικότητες έζησαν και μεγαλούργησαν σ' αυτό τον τόπο, προϊόντα της εκπληκτικής, για την εποχή αυτή, πνευματικής άνθισης:

- Νεόφυτος Βάμβας.
- Γεώργιος Σερούιος.
- Χρ. Ευαγγελίδης, ο ιδρυτής του "Ελληνικού Λυκείου".
- Εμμανουήλ Ροΐδης (1836 - 1904 μ.Χ.), ο μεγάλος μυθιστοριογράφος.
- Δημήτριος Βικέλας (1835 - 1908 μ.Χ.), που τόσο προσπάθησε για την αναβίωση των Ολυμπιακών αγώνων.
- Γεώργιος Σουρής (1853 - 1919 μ.Χ.), ο μεγάλος ποιητής.

Η παράδοση συνεχίζεται με τους νεότερους Λέοντα Κουκούλα, Κωστή Μπαστιά, Ρίτα Μπούμη-Παπά, Μάνο Ελευθερίου, Τιμολέοντα Αμπελά, κλπ.

Το 1907 η Ερμούπολη με πληθυσμό 18.100 κατοίκων ήταν η έκτη μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας, μετά την Αθήνα, τον Πειραιά, την Πάτρα, την Κέρκυρα και το Βόλο.

Όμως από το τέλος του 19ου αιώνα η "*Αρχόντισσα των Κυκλάδων*" αρχίζει ν' αποδυναμώνεται. Η ανάδειξη άλλων εμπορικών κέντρων, η εξέλιξη του Πειραιά σε πρώτο λιμάνι της χώρας και η διάνοιξη του Ισθμού της Κορίνθου οδηγούν στην

αποδυνάμωση της Ερμούπολης.

Παρ' όλα αυτά η πόλη συνεχίζει να αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα διοικητικά και εμπορικά κέντρα του νοτίου Αιγαίου. Σήμερα στην Ερμούπολη εδρεύει η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και η Νομαρχία Κυκλάδων. Τα νεοκλασικά κτίρια, οι πλατείες, οι πλακόστρωτοι δρόμοι μαρτυρούν την περίοδο της ακμής αλλά η πνευματική και πολιτιστική κίνηση συνεχίζει και σήμερα την πορεία που ξεκίνησε τον προηγούμενο αιώνα.

ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ

Τα σπίτια είναι οι καλύτεροι μάρτυρες της ευημερίας και της προοδευμένης κοινωνίας της Ερμούπολης στο 19^ο αιώνα.

Διακρίνονται για το σχέδιο και την επιμελημένη κατασκευή. Οι Ερμουπολίτες έχτιζαν τα σπίτια τους τόσο καλά και στερεά σαν να ήταν να ζήσουν αιώνια.

Πρόκειται για αρχιτεκτονική μνημειακή και, το κυριότερο, τα περισσότερα σπίτια διατηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση, χωρίς πολλές αλλαγές και προσθήκες. Χάρη σ' αυτά κυρίως διατηρεί η πόλη τον αρχικό χαρακτήρα της. Είναι ο μοναδικός

τόπος που μας δίνει τόσο ολοκληρωμένη εικόνα μιας ελληνικής πόλης στο 19^ο αιώνα. Ελάχιστα από τα πρώτα αυτά κτίσματα διατηρούνται ως σήμερα, τα περισσότερα αλλοιωμένα από νεώτερες επισκευές και προσθήκες.

Όταν όμως μιλάμε για την αρχιτεκτονική στην Ερμούπολη, εννοούμε τα κτίρια που χτίστηκαν από το 1834 περίπου και μετά ως τα τέλη του περασμένου αιώνα. Η μορφή τους είναι πιστή στο πνεύμα του Κλασικισμού, που επικράτησε στον ευρωπαϊκό χώρο από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα και ύστερα. Δέχτηκε πιο έντονα την ευρωπαϊκή επίδραση σε σύγκριση με τις άλλες

επαρχιακές πόλεις, που είναι πολύ περισσότερο επηρεασμένες από την αθηναϊκή νεοκλασική αρχιτεκτονική. Πολλές φορές μάλιστα οι ίδιοι αρχιτέκτονες δούλευαν στην

πρωτεύουσα και τις επαρχίες. Αντίθετα, στην Ερμούπολη, αν και έχει σπίτια που ακολουθούν την αθηναϊκή νεοκλασική αρχιτεκτονική, δημιουργήθηκε ένας ρυθμός, συριανός θα λέγαμε, πιστός στο πνεύμα του «Ρομαντικού Κλασικισμού» του 19^{ου} αιώνα, αλλά με περισσότερα δυτικά στοιχεία.

Η αρχιτεκτονική του σπιτιού στην Ερμούπολη και η εξέλιξη του παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον. Τα σπίτια όμως δεν αναδεικνύονται, όσο τους αξίζει, γιατί το ύψος τους είναι μεγάλο και οι δρόμοι πολύ στενοί. Είναι διώροφα ή τριώροφα, πολλές φορές, κτίρια, που

βλέπουν σε δύο ή και τρεις δρόμους. Καθώς μάλιστα είναι χτισμένα στις πλαγιές του λόφου, η υψομετρική διαφορά τα κάνει μονώροφα στον ένα δρόμο και διώροφα ή

τριώροφα στον άλλο. Οι ιδιοκτήτες είναι τις περισσότερες φορές μεγάλες, αν και δε λείπουν σπίτια με πλάτος πρόσοψης μόλις 4,50μ. Στοές στα σπίτια της Ερμούπολης υπάρχουν μόνο στην κεντρική πλατεία. Ολόκληρη η νότια πλευρά της έχει μια σειρά από αξιοπρόσεχτα διώροφα και τριώροφα σπίτια, ολομάρα ή με επιμελημένη αρμολογημένη τοιχοδομία. Στους άλλους δρόμους, κυρίως στους δευτερεύοντες, τα σπίτια είναι χτισμένα ακριβώς στην οικοδομική γραμμή μόνο η πόρτα της εισόδου είναι τοποθετημένη 1μ. ή και περισσότερο μέσα από την πρόσοψη.

Καθώς τα οικόπεδα είναι μεγάλα και τα σπίτια πολύ ψηλά, οι οικοδομές είναι ογκώδεις, άλλοτε με πλούσια αρχιτεκτονική διακόσμηση και άλλοτε με απλές, καλοχτισμένες προσόψεις. Χαρακτηριστικό των συριανών σπιτιών είναι η ασυμμετρία που παρουσιάζεται πολλές φορές στην πρόσοψη, ενώ δηλαδή υπάρχει μια κανονικότητα στη διάταξη των ανοιγμάτων, δημιουργείται σε μια άκρη του σπιτιού ένα σύνολο με δική του μορφή. Κάτι ακόμη, που παρατηρείται στα κτίρια αυτής της περιόδου, είναι η διαφορά της τοιχοδομίας στην πρόσοψη και στις άλλες όψεις, όχι μόνο σε υλικό, αλλά και στον τρόπο της κατασκευής. Η πρόσοψη είναι πάντοτε με πολύ πιο επιμέλεια χτισμένη και με πλουσιότερο διάκοσμο. Χαρακτηριστικό της συριανής αρχιτεκτονικής είναι και η πυκνή διάταξη των παραθύρων και των ανοιγμάτων γενικότερα.

Τα δημόσια κτίρια, τα εργοστάσια, οι αποθήκες και τα σπίτια της Ερμούπολης μαρτυρούν την ευημερία και την προοδευμένη κοινωνία της το 19^ο αιώνα.

Τα σπίτια της Ερμούπολης μπορούμε να τα κατατάξουμε σε τρεις κατηγορίες ως προς την αρχιτεκτονική τους.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν όσα ακολουθούν το λαϊκό ή νησιώτικο τύπο. Στη δεύτερη, που είναι η πιο μεγάλη, περιλαμβάνονται όσα σπίτια χτίστηκαν σε νεοκλασικό ρυθμό,

όπως διαμορφώθηκε στην Ερμούπολη στο 19^ο αιώνα, με στοιχεία από ελληνικά και αναγεννησιακά κυρίως πρότυπα. Στην τρίτη, τέλος, κατηγορία ανήκουν νεοκλασικά και πάλι κτίρια, αλλά επηρεασμένα περισσότερο από την αθηναϊκή αρχιτεκτονική.

Διακρίνουμε δύο βασικούς τρόπους τοιχοδομίας , τη λαξευτή και την αρμολογημένη, με ορισμένες παραλλαγές που οφείλονται στις λεπτομέρειες της κατασκευής . Πολλά είναι τα σπίτι με λαξευτή , ισόδομη συνήθως τοιχοδομία.

Η αρμολογημένη τοιχοδομία είναι επίσης πολύ συνηθισμένη. Γίνεται με μεγάλες

μαρμαρόπετρες, δουλεμένες μόνο στην εξωτερική όψη και μικρές πέτρες στα κενά ανάμεσά τους που καλύπτονται με κονίαμα.

Οι αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες , δουλεμένες τις περισσότερες φορές στο μάρμαρο, αποδίδουν πιστά τα κλασικά τους πρότυπα . Τα πλαίσια των παραθύρων και τα οριζόντια γείσα πάνω από αυτά είναι συνήθως ξύλινα ακόμη και όταν τα κτίρια είναι μαρμαρόχτιστα και συχνά διακοσμούνται με ξυλόγλυπτους ρόμβους και ροζέτες. Δεν λείπουν βέβαια παράθυρα με πλαίσια μαρμάρινα, ενώ , πολλές φορές, όταν η τοιχοδομία είναι

μαρμαρόχτιστη, δεν έχουμε καθόλου πλαίσια.

Αξιοπρόσεχτη είναι γενικότερα η επίστεψη των παραθύρων , άλλοτε με γείσα και μικρά φουρούσια και άλλοτε με μικρά αετώματα. Τα παραθυρόφυλλα στα παλιότερα σπίτια είναι εσωτερικά πλήρη , ενώ αργότερα συνηθίζονται παραθυρόφυλλα γερμανικού τύπου .

Εξίσου προσεγμένη κατασκευή παρουσιάζουν τα ανοίγματα για τις πόρτες. Όταν στο ισόγειο υπάρχουν καταστήματα , γεφυρώνονται με τόξα ή οριζόντια υπέρθυρα. Ιδιαίτερα επιμελημένη είναι πάντα η κεντρική είσοδος. Στα απλά, τυπικά, συριανά σπίτια έχει μεγάλο ύψος και ξύλινα πλαίσια . Ψηλός

φεγγίτης με σιδεριά κλείνει το επιπλέον κενό πάνω από το κανονικό ύψος της πόρτας .
Στα πιο μνημειώδη σπίτια ο διάκοσμος είναι πλούσιος: οι παραστάδες είναι μαρμάρινες ,
με καλοδουλεμένα επίκρανα ή κιονόκρανα και στο υπέρθυρο υπάρχουν ανάγλυφοι

ρόδακες ή στεφάνια μαζί με την χρονολογία της
κατασκευής και τα αρχικά ή το όνομα του
ιδιοκτήτη. Ένα μικρό αέτωμα επιστέφει συχνά την
κεντρική είσοδο. Στις τοξωτές πόρτες τονίζεται
ιδιαίτερα το κλειδί του τόξου και τα επίκρανα στη
γένεσή τους.

Ο εξωτερικός διάκοσμος των σπιτιών
συμπληρώνεται με τα μαρμάρινα μπαλκόνια. Τα
φουρούσια , είναι ανάγλυφα κοσμήματα στις
μπαλκονοποδιές, όταν υπάρχουν, και οι σιδεριές
παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία . Τα μπαλκόνια είναι
συνήθως ορθογώνια . Πολύ συνηθίζονται επίσης
μπαλκόνια, με μικρή επέκταση στα δύο άκρα,
άλλοτε κυκλική και άλλοτε τετράγωνη , που προέκυψε από την ανάγκη να ανοιγοκλείνουν
τα εξωτερικά φύλλα της πόρτας.

Στο εσωτερικό τα σπίτια έχουν πολύ προσεγμένη κατασκευή . Η διάταξη των χώρων
είναι απλή. Αμέσως μετά την είσοδο ή την εσωτερική σκάλα, όταν πρόκειται για πρώτο

όροφο, υπάρχει μακρύς διάδρομος, που οδηγεί στα δωμάτια και τους βοηθητικούς χώρους. Τα πατώματα είναι ξύλινα, ενώ στους διαδρόμους, στους προθαλάμους και τους βοηθητικούς χώρους είναι συνήθως με μαρμάρινες πλάκες, λευκές, μαύρες, ή γκρι μπλε. Στα πλουσιότερα σπίτια έχουμε στα μαρμάρινα δάπεδα διακοσμητικά σχέδια

με μαρμαροθετήματα. Οι οροφές είναι συνήθως σοβατισμένες - σπανιότερα ξύλινες - και διακοσμούνται με τοιχογραφίες. Πολύ καλοδουλεμένες είναι οι εσωτερικές πόρτες. Στα πλούσια αρχοντικά έχουν παραστάδες με κυμάτια, που επιστέφονται με ωραία επίκρανα, ενώ στα υπέρθυρα υπάρχουν επιχρυσωμένες ροζέτες και

άλλα κοσμήματα. Το ίδιο προσεγγμένη είναι και η κατασκευή των παραθύρων. Οι εσωτερικές σκάλες είναι ξύλινες ή μαρμάρινες. Στα πλούσια σπίτια, όσα χρονολογούνται κυρίως μετά τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, είναι μαρμάρινες με κουπαστές και

κολονάκια και έχουν μνημειακό χαρακτήρα. Κόγχες για την τοποθέτηση αγαλμάτων ή στολισμένες με τοιχογραφίες και πλαστικά κοσμήματα συμπληρώνουν το διάκοσμο της εισόδου.

Εκείνο όμως που λείπει από τα συριανά σπίτια είναι οι αυλές. Και αν υπάρχουν, είναι μικρές, συνήθως πλακόστρωτες και σπανιότερα με άσπρα και μαύρα βότσαλα. Οι δεξαμενές, απαραίτητες σε κάθε σπίτι, μια και είναι σπάνιο το νερό στην Ερμούπολη, είναι στα υπόγεια και καλύπτονται με κυλινδρικούς θόλους. Τα στόμιά τους

βρίσκονται στην είσοδο , κοντά στη σκάλα στους φωταγωγούς ή σε κάποιον άλλο βοηθητικό χώρο μέσα στο σπίτι .

Αν και γνωρίζουμε πολλούς από τους αρχιτέκτονες των δημοσίων κτιρίων , για τα σπίτια οι γνώσεις μας είναι πολύ περιορισμένες .Για πολύ λίγα από αυτά ξέρουμε τον αρχιτέκτονα .

Ένα από τα πρώτα χρονολογημένα σπίτια είναι το αρχοντικό του Χιώτη προύχοντα Νικολάου Πρασάκη , έργο του Γερμανού αρχιτέκτονα J. Erlaheer .

Όσο ο 19^{ος} πλησιάζει προς το τέλος του , η νεοκλασική αρχιτεκτονική συνεχίζεται αλλά με φανερά τα σημάδια της παρακμής . Τα τελευταία σπίτια του 19^{ου} αιώνα ακολουθούν τα περισσότερα την απλή , συριανή αρχιτεκτονική, ενώ δε λείπουν και μερικά δείγματα της όψιμης φάσης του κλασικισμού . Τα τελευταία αυτά σπίτια βρίσκονται κυρίως στη συνοικία Βαπόρια . Είναι ογκώδη κτίρια με βαριές αναλογίες . Σοβατισμένα τα

περισσότερα, έχουν από μάρμαρο μόνο τη βάση , του ακρογωνιαίους λίθους όταν υπάρχουν τα πλαίσια στις πόρτες και τα παράθυρα, τα μπαλκόνια , τα φουρούσια και τις σκάλες .

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΕΡΜΟΥΠΟΛΗΣ ΣΥΡΟΥ

Η περίμετρός του είναι ορθογωνική, διαστάσεων 40 X 70μ. περίπου. Η κάτοψη είναι συμμετρική ως προς τον κεντρικό άξονα και περιέχει δύο αίθρια. Το ισόγειο είναι διαμορφωμένο σε καταστήματα. Μνημειώδης σκάλα οδηγεί από την πλατεία στον πρώτο όροφο. Στην πρόσοψη προεξέχει και τονίζεται περισσότερο το κεντρικό τμήμα (με

πρότυπο τοσκανικού και ιωνικού ρυθμού και με το αέτωμα) καθώς και ακραίοι πύργοι.

Ιδιαίτερα αξιόλογη είναι η πλούσια ζωγραφική διακόσμηση του εσωτερικού.

Το κτήριο κατασκευάστηκε κατά την περίοδο 1876-1891 και αποτελεί μελέτη του Ερνέστου Τσίλλερ. Τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά την πορεία της

κατασκευής οδήγησαν σε αλλαγές των αρχικών σχεδίων που, πάντως, έγιναν από τον ίδιο τον Τσίλλερ που κατάφερε να δώσει στο Δημαρχείο ενιαία μορφή.

Το κτήριο κτίστηκε με δημόσια και δημοτική δαπάνη. Η θεμελίωση και ολοκλήρωσή του οφείλεται στην επιμονή και τον ζήλο του Δημάρχου

Δ. Βαφιαδάκη, ο οποίος απεβίωσε το 1898.

Έχουν πραγματοποιηθεί επεμβάσεις αποκατάστασης τμήματος του κτηρίου και κυρίως

των εσωτερικών χώρων (π.χ. χρωματισμοί σύμφωνα με τους αυθεντικούς, επισκευή δαπέδων, συντήρηση και αποκατάσταση κουφωμάτων, τμήματος στεγών, μόνωση δωματίων και στεγών κ.ά.). Θα ακολουθήσει αποκατάσταση των όψεων.

Σήμερα στεγάζει τα γραφεία του Δήμου Ερμούπολης, Δικαστήρια και άλλες υπηρεσίες του Δημοσίου.

ΚΑΠΟΙΕΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Ημερομηνία: 25-10-2002

Στην πρώτη μας συνάντηση σαν περιβαλλοντική ομάδα κάναμε μια βόλτα στο κέντρο της Ερμούπολης, την πλατεία Μιαούλη και τα κτίρια γύρω της. Παρατηρήσαμε τα πάντα με άλλο μάτι, μακριά από τη συνήθεια που μας έκανε να προχωράμε και να μην κοιτάμε γύρω μας...

Περπατήσαμε αρχικά στην πλατεία Μιαούλη και παρατηρήσαμε το Δημαρχείο της Ερμούπολης. Έπειτα συζητήσαμε για την ιστορία της Ερμούπολης και η καθηγήτρια μας μίλησε για την ανάπτυξη της στον τομέα της εκπαίδευσης, της οικονομίας, των τεχνών καθώς και για τη δημιουργία της.

Στη συνέχεια κατευθυνθήκαμε προς την πλατεία Τσιρομπινά, όπου τριγύρω της είναι χτισμένα μερικά από τα ομορφότερα αρχοντικά και κτίρια μεταξύ των οποίων η Νομαρχία Κυκλάδων και το Λύκειο των Ελληνίδων. Δουλέψαμε ως εξής:
Φωτογραφίσαμε ότι μας έκανε εντύπωση: οροφωγραφίες, σιδεριές, μπαλκόνια,

φουρούσια, ψηφιδωτά, πόρτες ή ρόπτρα. Έπειτα αναζητούσαμε το κτίριο μέσα στο βιβλίο με τα κτίρια της Ερμούπολης και διαβάζαμε στην υπόλοιπη ομάδα επιπλέον πληροφορίες γι' αυτό όπως τον ιδιοκτήτη του και τη χρονολογία που χτίστηκε.

Μεγαλύτερη εντύπωση μας έκαναν οι οικίες Γιασεμολαδά, Πρασσάκη άλλα και η οικία Κριαρά όπου παλιότερα είχαν ζήσει εξέχουσες προσωπικότητες όπως ο Ελευθέριος Βενιζέλος και ο Όθωνας.

Ευχάριστο και απρόσμενο γεγονός ήταν η επίσκεψη μας στο Εργατικό Κέντρο όπου παρά τις επισκευές που γίνονταν στο κτίριο μας επιτράπηκε η είσοδος από τους υπευθύνους. Στο εσωτερικό του κτιρίου μπορέσαμε να δούμε οροφωγραφίες που απεικόνιζαν ήρωες του '21 και θέματα από την φύση. Σκεφτήκαμε ότι θα ήταν υπέροχο να μέναμε σ' ένα τέτοιο σπίτι και λίγο πολύ όλοι ζηλέψαμε τον ιδιοκτήτη του!

Η ώρα πέρασε όμως και έπρεπε να φύγουμε. Μείναμε όμως με τις καλύτερες εντυπώσεις από όσα είδαμε και με την ελπίδα ότι η επόμενη μας συνάντηση θα είναι ακόμα πιο ενδιαφέρουσα και διασκεδαστική.

Ημερομηνία: 16-11-2002

Στο δεύτερο «περίπατο» μας στην Ερμούπολη ακολουθήσαμε το ίδιο δρομολόγιο: Ξεκινήσαμε από το σχολείο και ακολουθώντας τα στενά δρομάκια βρεθήκαμε πάλι στην πλατεία Μιαούλη. Αυτή τη φορά όμως κατευθυνθήκαμε προς την εκκλησία του Αγίου Νικολάου όπου η συνοικία «Βαπόρια» αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης μας για εκείνη την ημέρα.

Στη περιοχή αυτή υπάρχουν τα περισσότερα αρχοντικά της Ερμούπολης, αυτά που έχουν την μεγαλύτερη ιστορία. Εργαστήκαμε όπως την προηγούμενη φορά μόνο που τώρα μπορούσαμε εκτός από το να παρατηρούμε και να φωτογραφίζουμε τα κτίρια και τα στοιχεία τους να απολαύσουμε τη θέα προς τη θάλασσα και τη «Βενετία της Σύρου» όπως αποκαλείται η ομάδα σπιτιών που φαίνονται σαν να είναι κτισμένα πάνω στη θάλασσα.

Περπατώντας κατά μήκος του δρόμου συνειδητοποιήσαμε πόσο όμορφα ήταν τα κτίρια που εμείς ποτέ δεν τους είχαμε ρίξει δεύτερη ματιά. Μερικά από αυτά τα κτίρια της καθημερινότητας είναι η Δ. Ο. Υ Σύρου, ξενοδοχεία, ξενώνες κ.α. Όλα τα παραπάνω κτίρια είναι κτισμένα με το στυλ της εποχής.

Έτσι σε μια περιοχή όπου τα περισσότερα κτίρια ήταν αρχοντικά νιώσαμε όλοι τον αέρα που αυτά έδιναν, έναν αέρα νοσταλγικό, είδαμε μια εικόνα από παλιότερες εποχές. Φαίνεται πως έντονοι ρυθμοί ζωής που υπήρχαν τότε, οι σαράντα χιλιάδες ψυχές που κατοικούσαν τότε στη Σύρο έκαναν αυτή τη περιοχή πιο ζωντανή, πιο ανθρώπινη. Η διαφορά ήταν εμφανής και η επιθυμία να γυρίσουμε στα παλιά και να βρεθούμε στην θέση τους εντονότερη από ποτέ!

Οι εντυπώσεις μας όπως και τα συναισθήματα μας ήταν πολλά στο τέλος της περιήγησής μας. Συνειδητοποιήσαμε ότι στην πόλη μας βρίσκεται ένας «θησαυρός» που δεν είναι άλλος από αυτά τα σπίτια. Μέσα σ' αυτά κρύβεται η ιστορία μας, η ιστορία της Ερμούπολης.

Η ΟΜΑΔΑ ΜΑΣ ... ΕΝ ΩΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ και ΤΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΜΑΣ

Πρώτα από όλα πρέπει να τονίσουμε ότι η έκφραση «κάθε αρχή και δύσκολη» όχι μόνο ίσχυε κατά την έναρξη των εργασιών αλλά και ήταν η συνεχής «ατάκα» μας όταν μας κάλεσε η κ. Ωρολογά να...δημιουργήσουμε. Γιατί φυσικά κανένας άνθρωπος, άπειρος τουλάχιστον, δεν θα μπορούσε να φανταστεί ότι αυτές οι τελειοποιημένες πια μακέτες έπρεπε να κατασκευαστούν ξυλαράκι-ξυλαράκι, χαρτονάκι-χαρτονάκι! Γι' αυτό κι εμείς ξεκινώντας, έχοντας δηλαδή μόνο τα υλικά και μια...ξηρή φωτογραφία, το μόνο που μπορούσαμε να κάνουμε (ή τουλάχιστον αυτό που νομίζαμε ότι μπορούσαμε να κάνουμε) ήταν να τα κοιτάζουμε και...να μας κοιτάνε. Απαισιόδοξες σκέψεις μαύρα συννεφάκια που διαλύθηκαν αμέσως με την βοήθεια της κ. Άννας και την καθοδήγηση της. Σιγά-σιγά λοιπόν σε κάθε κυριακάτικη συνάντηση μας βλέπαμε τα κομμάτια μακετόχαρτου να «ζωντανεύουν» να παίρνουν μορφή, να γίνονται όμορφα...Αυτό ήταν που μας έδωσε θάρρος να συνεχίσουμε να τελειοποιήσουμε ότι είχαμε αρχίσει.. Όπως και κάναμε τελικά!

Και έτσι από την κατάσταση της απορίας στην αρχή, την διαδικασία των εργασιών στη μέση φτάσαμε σε ένα υπέροχο τέλος όπου λέγαμε: «Καλά, εμείς το κάναμε αυτό;» Μπορεί να φαίνεται υπερβολικό αλλά τι να γίνει; Το σωστό αποτέλεσμα σου δίνει αυτοπεποίθηση αλλά όχι και πολλή μετριοφροσύνη...

Αλλά φυσικά δεν ήταν όλα πάντα τέλεια. Και στιγμές απροθυμίας υπήρχαν (κοινώς τεμπελιάς), και στιγμές απελπισίας υπήρχαν και στιγμές εκνευρισμού (των καθηγητριών που δεν μας άντεχαν άλλο) αλλά και στιγμές διαφωνιών. Όλα αυτά ποτέ δεν λείπουν και ίσως είναι καλύτερα που υπάρχουν σε τόσο μικρό βαθμό για να μαθαίνουμε να τα αντιμετωπίζουμε.

Σε γενικές γραμμές λοιπόν...καλά περάσαμε! Αναλύοντας αυτές τις δυο λέξεις μπορούμε να πούμε ότι αποκτήσαμε γνώσεις, αναπτύξαμε ταλέντα που ούτε καν ξέραμε ότι είχαμε, διασκεδάσαμε αλλά κυρίως ΜΑΘΑΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΜΑΣ. Τώρα πια ξέρουμε πολλά για την Ερμούπολη και μπορούμε να είμαστε αντάξιοι της, γνωρίζοντας πια την μοναδικότητα της.

Γράφοντας ένα τέλος σ' αυτό το πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης:

- ☉ Θέλουμε να ενθαρρύνουμε τα παιδιά να συμμετάσχουν σε τέτοιου είδους προγράμματα λέγοντας τους- πολύ απλά- ότι θα τους βγει σίγουρα σε καλό!
- ☉ Αλλά και να ευχαριστήσουμε τις καθηγήτριες μας, την κ. Ωρολογά και κ. Ιωσηφίδου πλέκοντας τους...εγκώμιο για την καλοσύνη , την διάθεση, την βοήθεια, την προσέγγιση και την αγάπη γι' αυτό που έκαναν αποδεικνύοντας ότι ένας εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει πολλά περισσότερα. Απλά τους λέμε πως δεν θα τις ξεχάσουμε ποτέ...

Τα μέλη της περιβαλλοντικής ομάδας:

Μαθητές και μαθήτριες

της Γ' τάξης 2002-2003:

Αγγέλα Βαρθαλίτου	Ελένη Κωνσταντίνου	Στη δημιουργία του CD
Αντωνία Βαρθαλίτου	Νίκος Μαυράκης	βοήθησαν επίσης:
Μαργιάννα Βαρθαλίτου	Γιώργος Μελισσάκης	Ανδριάννα Μαραγκού
Μαριάννα Βαρθαλίτου	Ρένα Μοσχούτη	Δημήτρης Καλούδης
Νίκη Γεράρδη	Δομνηνίκη Μπουντούρη	
Ειρήνη Γιόρδα	Παρασκευάς Μύρος	Υπεύθυνες καθηγήτριες:
Άννα Ζαράνη	Κατερίνα Πολίτου	Άννα Ωρολογά
Μαρία Ζουγανέλη	Τόνια Τριανταφυλλίδου	Μαρία Ιωσηφίδου